

Lausunto

20.12.2024

Asia: VN/15371/2024

**Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta**

**Lausunnonantajan lausunto**

**Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään**

Suomen Biokierto ja Biokaasu ry (SBB) kiittää mahdollisuudesta toimittaa lausunnon. SBB pitää tärkeänä, että uusiutuvan energian hankkeiden viranomaismenettelyiden kesto on aidosti sujuva ja menettelyiden kokonaiskestosta on selkeä kuva, tältä osin lakimuutosehdotuksessa on jatkokehittävää. Esitämme seuraavat huomiot lakiluonnokseen.

**Määritelmät ja niiden soveltaminen (3§)**

SBB kannattaa ehdotusta uusiutuvan energian määritelmäksi (3§ 4 kohta). Pidämme ylipäättensä hyvänä sitä, että jatkossa soveltamisala on nykyistä laajempi. SBB esittää, että Uusiutuvan energian tuotantolaitoksen määritelmässä (3 § 5 kohta) tuotantolaitoksen rakenteisiin katsotaan kuuluvan myös biometaanin ja vedyn varastointiin ja verkkoon syöttämiseen liittyvät rakenteet. Käytännössä tämä voitaisiin tehdä muutamalla 3 §:n 5 kohtaan seuraavasti: laitoksella tarkoitetaan myös sen kanssa samalla paikalla sijaitsevia energiavarastoja sekä sähkö-, lämmitys-[,kaasu-] tai jäähdytysverkkoihin liittämiseksi tarvittavia rakenteita. Lisäksi olisi tarpeen lisätä 9 §:n 2 momenttiin viittaus TUKES:n alaisiin hallinnollisiin menettelyihin.

**Perustelut:**

Lakiluonnoksen mukaan lain lupamenettelyn määräaikoja koskeviin säännöksiin tehtäisiin muutoksia niin, että määräajat koskisivat jatkossa uusiutuvan energian voimalaitosten eli sähköä tuottavien uusiutuvan energian tuotantolaitosten lisäksi myös muita uusiutuvan energian tuotantolaitoksia.

Käytännössä tämä tehdään 3 §:n 4 (uusiutuva energia) ja 5 (uusiutuvan energian tuotantolaitos) kohtien kautta.

Uusiutuvan energian tuotantolaitoksen määritelmä on pääosin SBB:n mielestä kannatettava. Sitä voisi kuitenkin vielä jatkokehittää siten, että voitaisiin sujuvoittaa myös biometaanin ja vedyn varastointiin ja verkkoon syöttämistä. Tämä olisi Orpon hallitusohjelman mukaista. Nyt lakiluonnoksessa esitetään 3 §:n 5 kohtaan uusiutuvan energian tuotantolaitoksen määritelmää, millä määritellään, mitkä tuotantolaitoksen rakenteet kuuluvat lain soveltamisen piiriin ja tätä kautta myös asetettujen määräaikojen piiriin. Tuotantolaitoksen määritelmään viitataan pykälissä 10, 10a ja 10b, joissa annetaan täsmennykset määräajoista. Uusiutuvan energian direktiivin artiklassa 16 määritellään kuitenkin väljästi lupamenettelyyn ja soveltamisalaan kuuluvat hallinnolliset luvat.

#### Käsittelyajat (§ 10, § 10a ja § 10b)

RED3:n mukaisesti esitetään uusia käsittelymääräaikoja uusiutuvan energian ja energian nopean kehittämisen alueilla oleville uusiutuvan energian hankkeille. SBB kannattaa esitettyjen määräaikojen käyttöönottoa sitovina. Emme kuitenkaan kannata sitä, että asetetut määräajat olisivat tavoitteena, vaan pikemminkin ne tulisi alittaa.

SBB pitää kuitenkin epäselvänä sitä, tuleeko RED3:n toimeenpanon myötä uusiutuvan energian tuotantolaitosten menettelyt tosiasiallisesti nopeutumaan. Tämän vuoksi SBB pitää tärkeänä, että sujuvoittamiseen tähdätään myös substanssilaeissa ja hallintolaissa. SBB esittää myös, että viranomaisohjeistuksen laaditaan ja lain toimeenpanoon kiinnitetään nykyistä enemmän huomioita perustelumuiistiossa.

#### Perustelut:

Perustelumuiustion mukaan jo nykyäänkin keskimäärin kunta- ja AVI-luvituksessa päästään asetettuihin määräaikoihin. Myös AVI:n vihreän siirtymän hankkeiden kohdalla päästään alle ehdotettujen määräaikojen. Lupahakemusten tosiasiallinen käsittelyn nopeus ja sujuvuus määräytyvät ainakin seuraavien tekijöiden kautta:

- mitä hallinnollisia menetelmiä on mukana uudessa menetelmässä ja annetuissa määräajoissa;
- mitkä ovat kuulemis- ja valitusoikeudet;
- miten nopeasti viranomainen toteaa hakemuksen olevan täydellinen;
- miten pitkiä ovat hakemusten täydennysajat; ja
- miten sähköinen asiointi toimii.

SBB huomauttaa, että lakiesityksessä kuulemis- ja valittamisoikeuksia tarkastellaan ainoastaan nopean kehittämisen alueiden osalta, muilta osin niihin ei oteta kantaa. Perustelumuistiossa todetaan, että muilta osin tulee noudattaa substanssilaeissa ja hallintolaissa säädettyjä kuulemisaikoja. Määräaikasääntelyllä ei siten olisi vaikutusta lakisääteisiin kuulemisiin.

Lisäksi SBB:n mielestä ohjeistuksen roolia ei voi aliarvioida. Käytännössä tarvitaan hyvää ohjeista toiminnanharjoittajille hakemuksen laadintaan ja riittävää viranomaisohjeistusta, jotta mm. hakemusten täydennyspyynnöt ovat kohtuullisia. Sähköisen asioinnin sujuvuudella on myös tärkeä rooli.

Määräaikoihin sisältyvät lupamenettelyt ja muut hallinnolliset hyväksymismenettelyt

SBB kannattaa, että sivutuotteita koskevat rekisteröinti- ja hyväksyntämenettelyt ovat mukana määräaajoissa. Lisäksi SBB esittää, että uusiutuvan energian hankkeiden osalta TUKES:n alaiset luvat olisivat hallinnollisten menetelmien määräaikojen piirissä.

Perustelut:

Perustelumuistion mukaan voimassa olevan lain valmistelussa on tarkasteltu laajasti erilaisia uusiutuvan energian tuotantolaitoksia koskevia menettelyitä ja tehty ratkaisut siitä, ettei tällä esityksellä ole tarkoitus muuttaa niitä. Lain 9 §:ssä mainittuihin lupamenettelyä koskevien määräaikojen piirissä oleviin menettelyihin esitetään kuitenkin tehtäväksi joitain RED III -direktiivistä johtuvia tai muita välttämättömiä lisäyksiä.

Uusiutuvan energian nopean kehittämisen alueet

SBB kannattaa sitä, ettei lakitasolla määritellä tarkasti tietyn uusiutuvan energian muodoista, jotka voidaan ottaa mukaan nopean kehittämisen alueisiin. Tämä antaa joustoa perustaa uusia alueita myöhemmin muuttuneiden tilanteiden mukaan.

Luvituksen kokonaisarkkitehtuuri

SBB pitää tärkeänä, että luvituksen kokonaisarkkitehtuuri on tulevaisuudessa nykyistä selkeämpi ja sähköinen asiointi on aidosti mahdollista. SBB:n arvion mukaan toimeenpanon tehostamisen ja luvituksen kokonaisarkkitehtuurin parantamisen näkökulmasta on perusteltua, että lain vastuu siirtyy TEM:ltä YM:lle. On kuitenkin varmistettava, että YM:ssä on jatkossa riittävä osaaminen uusiutuvan energian hankkeiden substanssista. On myös tärkeää, että YM:ssä uskalletaan nykyistä rohkeammin asettaa sitovia määräaikoja viranomaiskäsittelyvaiheille. Lisäksi tulee varmistaa, että ministeriöiden yhteistyö pelaa saumattomasti sähköistä asiointia kehitettäessä.

#### Perustelut:

Kokonaisuus on nyt sekava. Suomessa on ollut useita eri kehityshankkeita ja nykyisellään on useita lakeja (mm. Laki ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta; Laki uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä; tuore päivitys Vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annettu lakiin), joilla pyritään sujuvoittamaan uusiutuvan energian ja vihreän siirtymän investointihankkeiden luvitusta. Myös viime vuosina EU-säädöksistä on tullut vaatimuksia vihreän siirtymän hankkeiden jouduttamiseen.

Laki uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä ei ole tällä hetkellä kovin tunnettu. Myöskään perustelumuihistiossa ei anneta tarkempaa tietoa, kuinka paljon lakia on sovellettu luvituksessa vuosina 2021-2024. Sen sijaan saatujen kokemusten mukaan AVI:n lupakäsittelyyn liittyvä vihreän siirtymän hankkeiden etusijaa koskeva lainsäädäntö, joka tuli voimaan vuoden 2023 alussa, on toiminut hyvin ja perustelumuihistiossa kerrotaan, kuinka monta kertaa sitä on sovellettu vuosina 2023 ja 2024. Nykyisen lain toimeenpanossa on siis tehostettavaa.

Perustelumuihistiossa kerrotaan, että nykyisen laissa tarkoitettu sähköistä yhteyspistettä ei ole otettu niin laajasti käyttöön kuin lain säätämisen aikaan oletettiin, ja yhteyspisteviranomainen on joutunut seuraamaan määräaikoja manuaalisesti sähköpostikyselyillä. Tämä on lisännyt henkilöstöressurssien tarvetta. Sähköinen asiointi on keskeisessä roolissa niin tämän lakimuutoksen osalta kuin ylipäätensä yhden luukun asiointissa. TEM vastaa Yhden luukun palvelualustan kehittämisestä ”Yhden luukun palvelujen digitalisaation koordinointi” -hankkeessa (jäljempänä YLP Digi).

Virolainen-Hynnä Anna  
Suomen Biokierto ja Biokaasu ry